

บทที่ 4 ละครไทยชนิดต่างๆ

ละครไทยนอกจากจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทแล้ว ยังแบ่งออกเป็นชนิดต่างๆ ดังนี้

1. ละครพื้นทาง

ละครพื้นทางเป็นละครรำที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงดัดแปลงจากการแสดงละครพงศาวดารชาติต่างๆของเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง โดย "ปรับปรุงเพลงและวิธีเล่นเสียใหม่ โดยนำศิลปะทางเพลงคนตรีและขับร้องกับพื้นรำประเภทต่างๆที่สามารถแทรกผสมได้แทรกผสมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้หน้าดูน่าฟังและออกรสทันสมัยยิ่งขึ้น แต่คงปรับไปในทางนอกอย่างแบบละครบอกนั้นเอง เป็นตรงกันข้ามกับละครประเภทที่เรียกว่า ดึกคำบรรพ์ ซึ่งปรับปรุงไปในทางในอย่างแบบละครโน" ¹

วรรณกรรมที่ใช้ในการแสดงละครพื้นทาง

บทละครพื้นทาง มักจะดัดแปลงจากวรรณกรรมที่เป็นที่รู้จักกันมาก่อนแล้ว แต่มีเนื้อความไม่สมบูรณ์ตลอดเรื่อง เป็นเพียงแต่ตัดตอนบางตอนมาทำบทละครเท่านั้น ²

นิยงคา สาริกะภูติ "ความสัมพันธ์ระหว่างละครไทยและละครภาคตะ" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515 หน้า 127.

²ทิพย์สุเนตร นาคธน "วรรณกรรมรัตนโกสินทร์ 2" (รัชกาลที่ 5-รัชกาลที่ 7) โรงพิมพ์วิษัฒ์ประชาชน จำกัด 2528, หน้า 125.

2. ละครพูด

ละครพูดเป็นละครที่ใช้ศิลปะการพูดดำเนินเรื่อง เป็นละครแบบใหม่ที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเป็นผู้ให้กำเนิดในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ละครพูดแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ได้ดังนี้ คือ

ละครพูดล้วนๆ

ละครพูดสลับลำ

2.1 ละครพูดล้วนๆ

ละครพูดล้วนๆ เป็นละครประเภทหนึ่งที่ได้ได้รับความนิยมแสดงมาจนทุกวันนี้ เพราะแสดงได้ง่าย ตัวละครไม่ต้องใช้เวลาฝึกฝนเป็นเวลานานเหมือนในละครร่ำดำเนินเรื่องด้วยการพูด และมีการแสดงท่าประกอบอย่างสามัญชน ไม่ต้องมีดนตรีหรือการร้องเพลง แคมป์ฉากและเปลี่ยนฉากตามท้องเรื่อง เรื่องที่แสดงอาจจะแต่งขึ้นหรือดัดแปลงมาจากเรื่องของต่างประเทศก็ได้

กำเนิดของละครพูด

กำเนิดของละครพูดอาจจะกล่าวได้ว่าเริ่มมาตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้มีการแสดงละครพูดสมัครเล่นเป็นครั้งแรก¹

บทละครพูดอาจจำแนกตามลักษณะของคำประพันธ์ที่ใช้แต่งได้เป็น

3 ประเภทคือ

2.1.1 บทละครพูดความเรียง ตัวอย่างของละครชนิดนี้ได้แก่
เรื่องหัวใจนักรบ

2.1.2 บทละครพูดคำกลอน ตัวอย่างได้แก่เรื่องพระร่วง

2.1.3 บทละครพูดคำฉันท์ มีเพียงเรื่องเดียวได้แก่ เรื่องมัทนพารา

2.2 ละครพูดสลับลำ

การที่ละครประเภทนี้ได้อีกชื่อว่า "ละครพูดสลับลำ" เพราะลักษณะของละครประเภทนี้มุ่งการพูดและการร้อง (ลำ แปลว่า ร้อง) แคว่ยก็ถือว่าการพูดเป็นสิ่งสำคัญ บทร้องเป็นเพียงส่วนประกอบที่แทรกเข้ามาเพื่อเสริมความ และย้ำความเท่านั้น มักจะใช้ในเวลารื่นเริงหรือโศกเศร้า เมื่อตัดบทร้องออกจะไม่เสียความแต่อย่างใดและจะมีลักษณะเหมือนละครพูด (ลวนๆ) ทุกประการ

ตัวอย่างละครประเภทนี้ ได้แก่ เรื่องปลอยแก่ ของนายบัว ทองอิน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์บทร้องแทรกโดยใช้พระนามแฝงว่า "ศรีอุทธยา"¹

---

¹นิธะคา สาริกะภูติ. เล่มเดียวกัน. หน้า 154.

3. ละครตีกำบรรพ์

ละครตีกำบรรพ์ มีกำเนิดขึ้นเมื่อราว 60 กว่าปีมาแล้ว ณ บ้านเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ ตั้งอยู่ระหว่างถนนอัษฎางค์กับถนนบ้านหม้อ แถวโรงหนังบ้านหม้อ ได้เริ่มเล่นเป็นครั้งแรก ณ โรงละครอน ซึ่งท่านเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ได้สร้างขึ้นในบ้านของท่าน และเรียกชื่อว่า "โรงละครตีกำบรรพ์" ที่เรียกชื่อกันนี้โดยมีความประสงค์จะใช้คำว่า "ตีกำบรรพ์" ให้เป็นชื่อ คณะละครของท่าน เพราะในระยะเวลารวมสมัยกันนั้น มีละครอยู่ด้วยกันหลายคณะ¹

ที่มาของละครตีกำบรรพ์

โดยทั่วไปมักเข้าใจกันว่าละครตีกำบรรพ์ได้แบบมาจากโอเปร่าของฝรั่ง แต่ที่จริงเพียงแต่เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว. หลาน กุญชร) นำความคิดที่เกิดขึ้นจากการชมโอเปร่ามาปรับปรุงกับการแสดงคอนเสิร์ตของไทยซึ่งมีอยู่แต่เดิม

ระยะเวลาก่อนหน้าที่จะมีการแสดงละครตีกำบรรพ์ เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ อธิบดีกรมทรัพย์สินในวาระนั้นเป็นผู้ที่สนใจในการละคร และมีคณะละครหญิงของท่านเอง

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้จัดการเล่นคอนเสิร์ตสำหรับแขกเมืองขึ้น เจ้าพระยาเทเวศร์ฯ ได้เคยทราบถึงปรีชาสามารถของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ จึงทูลเชิญขอให้ทรงช่วยอำนวยความสะดวกให้เป็นที่ไปตามพระราชประสงค์ด้วย สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงรับอนุเคราะห์โดยทรงเลือกบทเพลง คนตรี และทรงอำนวยความสะดวกให้

---

¹ ธนิต อยู่โพธิ์ "ศิลปะคอนรา หรือคู่มือนาฏศิลป์ไทย" โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2531, หน้า 113-114.

คอนเสิร์ตที่เล่นในระยะแรกนั้น มีการร้องฝ่ายชายและฝ่ายหญิงขับร้องประสานเสียง เข้ากับเครื่องเป่าพาทย์ ต่อมาสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงปรับปรุงการร้อง คอนเสิร์ตให้เป็นเรื่องติดต่อกัน เคยทรงนำพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์และอิเหนาปรับปรุง เป็นบทขับร้องให้เป็นเรื่องราวประหนึ่งนิทานประกอบด้วยเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ในโขนละครให้ยาว ขนาดบรรเลงจบในเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ผู้ที่โด่งดังเรียก "เพลงตับ" อันบรรเลงเป็น เรื่องราวนี้ว่า "ละครมิด" เพราะฟังแล้วบังเกิดจินตนาการนึกเห็นภาพโขนละครตอนนั้นๆ ต่อมาเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ คิดปรับปรุงการแสดงคอนเสิร์ตเรื่องอื่น โดยจัดให้มีตัวละครมารำ เข้ากับเพลงคอนเสิร์ต เรื่องที่เล่นคือเรื่องนารายณ์ปราบหนุมาน ซึ่งแสดงถวายให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตร อาจนับได้ว่าการแสดงครั้งนั้นเป็นต้นเค้าของละคร คีตกำรบท แต่ก็ไม่มีใครได้แสดงบ่อยนัก เพราะหาผู้แสดงได้ลำบาก ทั้งยังต้องมีการประสาน เสียงการขับร้องและเป่าพาทย์ให้เข้ากันได้เป็นอย่างดี

ใน พ.ศ. 2424 เจ้าพระยาเทเวศร์ เสด็จไปยุโรปและมีโอกาสชมออเปร่า (opera) เมื่อกลับมาจึงทูลเชิญสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ร่วมกันปรับปรุงละคร คอนเสิร์ตให้เป็นแบบออเปร่าอย่างไทยๆ โดยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ทรงมีหน้าที่ใน ทางแต่งบท ออกแบบฉากและควบคุมทางด้านศิลป์ เจ้าพระยาเทเวศร์ฯ เป็นเจ้าของโรง ละคร คณะละคร และควบคุมบังคับบัญชากิจการทั่วไป กับยังมีผู้ช่วยอีก 3 ท่าน คือ หม่อม เข็ม กุญชร มีหน้าที่ควบคุมฝึกหัดคักคัท่ารำ หลวงเสนาะคุริยางค์ (ทองดี) มีหน้าที่ควบคุม ฝึกหัดวิธีขับร้อง พระประคิษฐไพเราะ (ตาด) มีหน้าที่ควบคุมและคักคักคนตรี¹

ธรรมเนียมนิยม (Conventions) ของบทละครและการแสดงละครคีตกำรบท

วิธีเล่นละครคีตกำรบทแตกต่างจากละครรำแบบเดิมหลายประการ ละครรำแบบ เก่า บรรยายภาพทั้งปวงไว้ในบทร้องและใช้ศิลปการฟ้อนรำประกอบช่วยให้ผู้ดูบังเกิดจินตนาการ

¹พิทยสุ่นตร นาคธน. เล่มเดียวกัน. หน้า 115.

แต่ละครดึกคำบรรพมีฉากและเครื่องกลไกประกอบฉาก ผู้ดูสามารถทราบได้โดยสายตาวาสถานที่ ความห้องเรื่องขณะนั้นเป็นอย่างไร และเป็นเวลาใด ด้วยอาศัยไฟฟ้าและกลไกแทน

ส่วนบทที่กล่าวถึงชื่อ "เมื่อนั้น พระนั้น นางนี้" ก็ไม่มีในบทละครดึกคำบรรพ เพราะการที่เห็นตัวละครนั้นๆ รำก็ทำให้เข้าใจได้ว่าใครพูด หรือใครทำกิริยาอาการอย่างไร นอกจากนี้ตัวละครยอมแสดงท่าทางให้เห็นอยู่ ซ้ำยังมีเพลงหน้าพาทย์บรรเลงประกอบกิริยาละคร ด้วยภาษาคนตรีอีกด้วย จึงไม่จำเป็นต้องมีบทที่กล่าวถึงกิริยาว่าจะนั่งจะเดินซ้ำอีก นอกจากนี้บทเหล่านี้ยังทำให้ตัวละครเคอะเขิน เช่น เห็นแล้วก็ต้องทำเป็นไม่เห็น จนกว่าจะถึงบท หรือถูกตี ลมลงยังไม่ใคร่ร้องบทว่าลูกก็ลุกขึ้นไม่ได้ ดังปรากฏตามข้อความตอนหนึ่งในพระหัตถ์เลขาที่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงอธิบายแก่พระยาอนุমানราชชนวนว่า

การกระทำอันนี้คือสติมาแตกดี เล่นละคอนเรื่องอุรุทรแมงเก่า ตอนทศมุขขึ้นไป เขี่ยมนางอุษา เห็นนางนอนอยู่กับอุรุทรก็โกรธ ตีอุรุทรตกเตียงลงไป เจ้าพระยาเทเวศร์ เค็ดรอนว่า กว่าจะร้องสับทศมุข แล้วจับอุรุทร กว่าจะลุกขึ้นรบกันได้อุรุทรลงไปนอนไม่มีมูลอยู่บนเตียงที่ไม้ดีเลย จะทำอย่างไรดี จึงก็ออกความเห็นว่าจะไปร้องคำเนินเรื่อง อยู่ท่าไม้ทศมุขเข็ดงังขึ้นไป เห็นเขาก็โกรธตีเอาตกเตียง อุรุทรก็ลุกขึ้นรบกันเท่านั้นก็พอ ทานเห็นด้วยให้ทำตาม กู้ขึ้นเป็นอันมาก แต่บทละคอนที่ไม่ร้องกิริยานั้นจะใช้ก็ดีแต่เล่นละคอน แม้จะเอามาอ่านเป็นหนังสืออ่านเล่นจะไม่รู้ว่าเรื่องราวไปทางไหนเลย!

เนื่องจากความไม่เหมาะสมต่างๆดังกล่าวแล้วข้างต้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าพระยานริศรานุวัดติวงศ์จึงทรงคัดบทที่ไม่จำเป็นออกหมด ฉะนั้นบทละครดึกคำบรรพจึงมีเฉพาะแต่บทที่เป็นคำพูด ถ้าเป็นที่ต้องการความไพเราะก็ให้ขับร้องด้วยเพลงอ่อนหวาน หรือเมื่ออารมณ์โกรธโศก หรือเกี่ยวพาราทีก็ขับร้องด้วยเพลงที่มีท่วงทำนองคางๆกันตามหลักคนตรีไทย ถ้าเป็นบทที่ควรดำเนินเรื่องไปให้เร็วทันใจ เช่น โต้ตอบ ทูมเดียง ทะเลาะกัน ก็ใช้บทเจรจา บทเจรจาทรงแต่งเป็นกลอนเพื่อให้ท่องจำขึ้นใจได้ง่าย ซึ่งจะช่วยให้การแสดง

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์. บันทึกเรื่อง
ความรู้ต่างๆ สมาคมสังคมนาจารย์แห่งประเทศไทย. พระนคร, 2506 เล่ม 1, หน้า 276.

แบบเนิ่นๆ คล่องแคล่ว แต่ก็ให้เจราเหมือนพูดจริงๆ ไม่ใช่รายกลอน คิววีนี่จึงทำให้ดำเนินเรื่องไต่รวดเร็วกว่าละครอย่างเก่า นอกจากนั้นละครดึกคำบริพรมีการแบ่งตอนตัดฉาก และเปลี่ยนฉากตามท้องเรื่อง ซึ่งต่างกับการแสดงละครนอกและละครในที่ไม่นิยมแบ่งตอนตัดฉาก หากแต่ดำเนินเรื่องไปตามบท ถ้าจะมีตัดตอนกันบ้างก็เป็นแค่เพียงการดำเนินตามท้องเรื่อง

อนึ่ง การผ่อนรำในละครดึกคำบริพรมีน้อยควยต้องการดำเนินเรื่องให้รวดเร็วจึงมีแต่การรำใช้บทเป็นพื้น คอด้งฉากที่จะแทรกการผ่อนรำงามๆ ได้จึงแทรกลงในฉากสุดท้ายของทุกเรื่องๆ จะมีการผ่อนรำงามๆ ใช้ตัวละครมากมาย เพื่อให้คุ้มโหฬารอย่าง (finale) ของละครออประาสร้าง และโดยมีจุดประสงค์ว่า "เมื่อเลิกดู คุณจะรู้สึกเบิกบานยังเกิดความอาลัยและศิกใจ"²

ลักษณะพิเศษของละครดึกคำบริพรอีกประการหนึ่ง คือ มีบทการแสดงการเล่นของเด็กไทย ซึ่งได้ปรับปรุงให้เข้าแบบนาฏศิลป์แทรกเข้ามาเพื่อความสนุกสนาน เช่น การเล่นปดดาซ่อนหา การเล่นทายทรงของเด็ก เช่น จี-เจียบ "ซุ่มซุ่มมารุมตี" เป็นต้น บทเหล่านี้แทรกเข้ากับเหตุการณ์ของเรื่องได้อย่างเหมาะสม เช่น ในบทละครดึกคำบริพรเรื่องสังข์ศิลป์ชัย สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงแต่งบทให้ทกกุมาร และสังข์ศิลป์ชัย เช่นซ่อนหากันในป่าตามประสาเด็ก ศรีสันตสุขซึ่งคอยคิดร้ายต่อสังข์ศิลป์ชัยได้โอกาสออกอุบายที่จะทำร้ายในตอนนี้ เป็นต้น

เนื่องจากละครดึกคำบริพรมีวิธีแสดงให้เห็นจริงเห็นจัง และเล่นให้สั้นไว้ เพื่อให้คนดูรู้สึกว่ายังไม่พอจะใคร่อยากดูอีก ทั้งยังมีการจัดฉากอย่างประณีต เช่น ในเรื่องอิเหนา ชมคง สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงจัดให้มีเครื่องประกอบฉาก เช่น มีนกมีไถเกาะอยู่ตามกิ่งไม้ และชักใยให้เข้าโพรงไม้ตามบท คนดูได้เห็นบ้าง ไม่ได้เห็นบ้าง

²หม่อมเจ้าหญิงดวงจิตร์ จิตรพงศ์, "สังข์ศิลป์ชัยวิจิตร," ชุมชนบทละครและบทคอนเสิต พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์, กรมศิลปากรจัดพิมพ์อุทิศถวายในงานฉลองครบรอบร้อยปีแห่งวันประสูติสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2486 (ศิลปากร: พระนคร, 2506), หน้า 32.

4.2 ละครเรื่องสลับทुक

สาเหตุที่เรียกละครประเภทนี้ว่าละครเรื่องสลับทुक เพราะมีทั้งเรื่องและทुक แต่ว่ายึดถือการร้องเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง การทुकเป็นการแทรกเข้ามา และทुकทวนบทที่ร้องมาเป็นการย้ำความ แม้จะตัดบททुकออกทั้งหมดเหลือแต่บทร้องก็ยังคงเรื่องสมบูรณ์ ละครประเภทนี้คนทั่วไปมักรู้จักในชื่อว่า "ละครกรมพระนราธิป" หรือ "ละครปริศนาลักษณ์" เพราะพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ทรงเป็นผู้ให้กำเนิด และมีการแสดงประจำที่โรงละครปริศนาลักษณ์ ผู้แสดงในละครเรื่องสลับทुकนี้ใช้ผู้หญิงยกเว้นแต่ตัวตลกซึ่งใช้ผู้ชายแสดง ในการแสดงใช้เพลงดำเนินเรื่อง ปี่พาทย์ที่ใช้เป็นปี่พาทย์ไม้นวม เนื้อเรื่องมักเป็นเรื่องของคนธรรมดา ยึดหลักสมจริง ตัวละครแต่งกายอย่างชาวบ้านธรรมดา มีการเปลี่ยนฉากตามท้องเรื่อง¹

วรรณกรรมที่ใช้ในการแสดงบทละครเรื่องสลับทुक

วรรณกรรมประเภทนี้มีเป็นจำนวนมาก เช่น สาวเครือฟ้า เครื่องรงค์ ตุ๊กตา ขอครัก สี่ป้อมินทร์ ฯลฯ พระนิพนธ์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์

ตั้งจิตคิดคลัง	ของ	เจ้าเงาะ
หงษ์รักหงส์แคน	"	ช้วนนา
เสน่ห์ซอฟ้า	"	เอี่ยม ศรีไกรวิน
จันทร์เจ้าขา	"	พรานบุรพ ²

เป็นต้น

¹นิชชะดา สาริกะภูติ. เล่มเดียวกัน. หน้า 134.

²พิทยสุ่นตร นาคธน. เล่มเดียวกัน. หน้า 135.

5. ละครสังคีต

ละครสังคีต เป็นละครอีกประเภทหนึ่งที่ไม่สามารถจัดเข้าในลักษณะของละครพูดหรือละครร้องได้ เพราะเป็นละครที่มีวิธิตำเนินเรื่องด้วยการพูดและการร้อง ซึ่งมีความสำคัญเท่าเทียมกัน จะตัดส่วนใดส่วนหนึ่งออกเสียไม่ได้ ต่างก็มีด้อยค่าที่เป็นเนื้อเรื่องบรรจุอยู่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้ให้กำเนิดละครประเภทนี้ ละครสังคีตที่ทรงพระราชทานพระราชนิพนธ์มีอยู่ 4 เรื่อง คือ เรื่อง หนามยอกเอาหนามบ่ง วิวาห์พระสมุทร มิกาดิ และ วังคี มีข้อสังเกตประการหนึ่งคือ ทรงใช้ชื่อเรียกละครทั้ง 4 เรื่องนี้แตกต่างกัน กล่าวคือ ในเรื่อง หนามยอกเอาหนามบ่ง ทรงเรียกว่า "ละครสลัปล่า" "เรื่อง วิวาห์พระสมุทร ทรงเรียกว่า ละครพูดสลัปล่า" เรื่อง มิกาดิ และ วังคี ทรงเรียกว่า "ละครสังคีต"

การที่ทรงเรียกชื่อละครทั้ง 4 เรื่องแตกต่างกันนี้ นายมนตรี ตราโมทให้ความเห็นว่าในกรณีที่มิปรากฏปีที่ทรงพระราชทานพระราชนิพนธ์ละครทั้ง 4 เรื่องนี้¹ เข้าใจว่าเรื่อง หนามยอกเอาหนามบ่ง และ เรื่อง วิวาห์พระสมุทร น่าจะเป็นเรื่องที่ทรงพระราชทานพระราชนิพนธ์ขึ้นก่อน ซึ่งขณะนั้นคงจะทรงยังไม่ได้คิดเรียกชื่อละครประเภทนี้ว่า ละครสังคีต แต่มาในระยะหลังเมื่อทรงพระราชทานพระราชนิพนธ์เรื่อง มิกาดิ และ เรื่อง วังคี ทรงใช้คำว่า "ละครสังคีต" สำหรับเรียกชื่อละครประเภทนี้ที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน มีการขับร้องที่ไพเราะ การแสดงหมู่ทั้งดงาม เครื่องแต่งกาย และฉากงาม และมีบทของตัวละครประกอบเสมอ²